

הישן יתחדש

א. מטרת-על

האם צריכה להיות מטרה לציונות הדתית, או עדיף שלא להגדיר מטרה?

"הציונות-הדתית" - היא שם הדבר, והיא תואר השם ותואר הפועל כאחד, וממילא, ומתוך זה נגזרת מטרה ברורה: ליצור **ממשק קבוע** בין עניינה של הציונות כתנועה השואפת לתחיית העם היהודי בארצו ובבנין מדינתו, לבין העולם אשר בו הערכים הדתיים, המבטאים את האמונה בד' באמצעות מצוות היחיד והכלל, כבונים מסגרת ותוכן לחיים ישראלים ויהודיים מלאים.

לפיכך, אין כל יכולת, ויהא זה חסר טעם, אם לא תוגדר המטרה הכללית והכוללת, היחידית, הזו! אכן, בשאלת היעדים המידיים יכולות להיות **הגדרות נוספות, או אפילו עמומות** בניסוחן, אף כי לא בתוכן ובשורשן.

ב. מטרות מקבילות

האם יש מקום ל"מטרת-על" אחת או לעספר מטרות במקביל?

אמנם, בשורות הקודמות היה ניסיון לביטוייה של מטרת-על כוללת ביותר. ניסיון-ניסוחי זה בא לחוות במשפטים ספורים את תיאורה של התמונה הרצויה לתהליך, וליעד הסופי. כמובן, אין בחווייה זו בכדי סידור או מיון של מטרות חלקיות המצויות במקבילות או בחפיפה. יתירה מזו, ניסוח זה מותיר מקום להימנע **מקביעות חד-צדדיות** של עדיפויות. זאת - כדי להעמיק יותר במורכבות היחס שבין המטרות, בינן לבין עצמן, וכדי שלא להעמיד זה מול זה, עדיפויות שוות-ערך-סגולי שהשעה משחקת להן: במשחק של "לאלו - יותר מאלו" וכיו"ב. ולמסקנה: ראויה היא מטרת-העל שתוליד ותביא לפנינה ובעקבותיה, מספר מטרות שוות-ערך, המונחות זה ליד זה במקביל - וקוראות לכל אחד ואחת מישראל לפעול למען ומכוון.

ג. הישן יתחדש

האם אנו צריכים להבהיר מחדש מטרות שנקבעו בעבר או לקבוע מטרות חדשות? יש לקבוע מטרות **המנוסחות מחדש**, במילים ובמשפטים חדשים השומרים על **התוכן הישן**. ברור לכל, כי השנים הללו אינן כשנים קדמוניות. משום כך, יאה לה לציונות הדתית ליצוק את **היין המשומר** בכלים חדשים, שהן המילים **המנוסחות מחדש**, בשינוי סגנון ושפה, יחד עם הבנה והעמקה באמיתותה הנצחית של הציונות-הדתית, שהיא נשמת אפה של תורתנו הקדושה. הניסוח מחדש נוגע **למילים ולמשפטים** בלבד, אבל נראה כי עצם פעולה זו מסוגל להביא את לב האבות על לב הבנים, וזו היא כוונתו, וזהו תפקידו, של משיח הגאולה המצופה בכל יום, תמיד. ובהתייחס לניסוח **השאלה**:

אין כאן **הבהרה**, אלא ישנה כאן **יציקה מחדש**, בלבת-אש ועופרת חמה ולוחטת. באשר כולנו, בני הדור הזה וקודמו - עברנו ונעבור בים של אש מכלה וממלאה את כל ישותנו. ומי יאה מוכן אחרי ים האש והדמעה של מאה וחמישים השנים האחרונות, לחזור כמעשה קוף על הישנות בלבד?! מי יוציאנו ויושיענו מהמדבר הלוהט והקודח אל נווה-המדבר ואל הארץ הנושבת? מי יביאנו ממערבולות המעשים הנאלחים-הנוראים של השואה אל שגב נפלאותיה של התחייה, אם לא ראייה חדשה ומפוקחת-מפוכחת של המציאות, וקביעת מטרות מחודשות שניחוחן יוסיף עוד לשנים רבות שתבואנה?! חובתנו וזכותנו הדתית הלאומית וההיסטורית היא לעמוס על שכמנו, ומתוך מצפוננו וליבנו אוהב-ישראל, מלאכה קשה זו שבמקדש הזמן והמקום, ולצאת ממנו חמושים באמונה תמימה אל הדרך.

ד. מקומה של ארץ ישראל

האם שאלת שליפות הארץ צריכה להיות הפטרה העיקרית או אחת הפטרות העיקריות? האם שאלה זו צריכה להיות נזרת פטרה יותר כוללת? לציונות הדתית אין "שאלה" באשר לשלימות הארץ. קדושה היא ארצנו בשלימותה! סם חיים היא לנו, נשמת אפנו ויסוד קיומנו. אין היא "מטרה" ובוודאי שלא "אמצעי" לקיומה של האומה. הארץ הזו - היא חיינו והיא אורך ימינו, ובה נהגה ונחיה יומם ולילה. דא עקא, שטרם שלמו ימי אבלנו. ומגאולתנו ההתחלתית, טרם בקע האור אל כל פינות הזמן והמקום. בשנות קיומנו באו נכרים לביתנו, ודחקונו ממקומנו, ואין אנו יכולים לבוא במקומם - מקומנו בבת אחת, פן תרבה עלינו חיית השדה וחיית-האדם. יתירה מזו: לא רק **חיינו בארצנו, ועל ארצנו**, אינם עדיין בשלימות אלא גם חיינו עצמם אינם שלימים, וטרם יצרנו ומצאנו את הכלים ואת התכנים לביטויים המלא. הציונות הדתית, חייבת להיחלץ ולבנות את החיים החברתיים בשלימותם וביופיים. את טעם החיים ליחיד ולכלל, את האומנות ואת האמנות, את העבודה ואת תורתה, את היצירה ואת שורשיה. כל אלו ויותר מהם, מחייבים ללא ספק הצגת מטרות נשגבות וברורות, העומדות למשימה לפני כל יחיד ויחידה, לפני כל עדה וציבור.

ועוד **למעלה** מזו: -

הציונות הדתית גורסת, לכתחילה, מעורבות ופתיחות לעולם על מגוונים ותרבותיים. שאלות הייחוד והציבור-האוניברסליות, מנסרות בחללנו ועוברות גם כך למנסרת החיים היהודיים. יש - ושאלות אלו נובעות מהישגי העולם, ממעלותיו ממדענותו והתפתחותו, ויש - ושאלות אלו נובעות משפלות העולם ומירידתו.

כך או כך - על "הציונות הדתית" להתייחס עליהן בכובד-ראש וללא עצימת-עין או אטימת-לב. על כן - תשובתי, באשר לאופייה של הציונות הזו "מורכבת" למדי - שכן אין לזנוח את מרכזיותה וחיוניותה של "שלימות הארץ", אך אין גם לוותר על כל המטרות (כולן!) הקיומיות, ולזנוח את חשיבותן כעומדות **בראש** סולם הערכים.

ה. תורה ומדינה

האם יש להגדיר מחדש את מטרותנו בשאלת "תורה ומדינה" לאור השינויים שחלו בנושא זה?

כן. יש להגדיר מחדש את נושאי "תורה ומדינה".

זאת - משום שנשתנו ערכיה של המדינה בעולם-הכפר-העולמי. משום ששבענו אכזבות מהוגי-דעת המדינה והמדיניות. משום שבסמליה של המדינה ומדינת-ישראל בתוכן - יש להבחין דרגות ומדרגות: - לא הרי קדושת הדגל, כקדושת "רשות הרבים" בחיינו הציבוריים וכו' ועוד וכו"ב.

יש להתמודד עם ערכיותה הנצחית של השבת, כביטוי אמיתי לתרבות הפנאי, יותר מאשר בחקיקה שיש בה כוחנות (ולא כפייה בלבד) המוציאה נשמת האדם ואינה נוטעת נשמה לאומה. נדמה, כי ראוי היה להקדיש לשאלה זו לפחות כעשר "שאלות-משנה" ומעוז ומאומץ להתמודדות זו - יצאו מתוקים, אשר יטהרו את האוויר ואת האומה, ויחייבו לידון מחדש בכל אלו. והדברים ארוכים, סבוכים ומחייבים פתיחות-לב ועמידה איתנה.

ו. הציונות הדתית ומדינת ישראל

האם עלינו להגדיר מטרות ביחד לעקומנו במדינה כולה או דווקא במה שבינינו לבין עצמנו, בתוך הציבור פנימה?

לטבע אופיה של "הציונות-הדתית" - אופי "משונה" קמעא: -

במבט עמוק, נראה כי כל כולה חפיצה היא להיטמע בכלל ישראל, ולהיבטל אז מן העולם. בחינת "מי יתן כל עם ד' נביאים - כי יתן ד' רוחו עליהם".

משום כך, כמעט ולא נמצא מקום פנוי ליתן בו את התיבות "בינינו לבין עצמנו".

שהרי דואגת היא ציונות זו לא רק לבית מדרשה, אלא לפרנסתה האישית, הרוחנית או החומרית, בלבד. "כלל ישראל" - הוא עבודה ביטוי של ממשות וריאליות.

תהא על כן תפילתנו לתקומתה המחודשת של "הציונות הדתית" - תפילה למען דורנו ודורותינו אשר יבואו. תפילה למילוי חפצי ואתגרי הדור הזה על כל מרכיביו, ולמען אורה של תורה מקצה העולם ועד קצהו.

